

Els nusos

La forma substantiva *nus* és alhora un singular, que fa *nusos* en el plural, i un plural, el que correspon al singular *nu*. Dit altrament, hom admet normativament, d'acord amb el Diccionari Fabra, i amb el mateix valor, significat «entrellaçament estret de les parts d'un o més cossos prims i flexibles (fills, cordills, etc.)», els singulars *nu* i *nus*, que fan en el plural, respectivament, *nus* i *nusos*. D'acord amb l'ús més general, el Fabra indica *nus* com a forma principal i *nu* com a secundària. De fet, però, la forma més antiga és *nu*, reducció o contracció de *nua*, que és la forma etimològica, i sembla que si s'ha originat i imposat aquesta forma amb una *s* final, en el singular, és per evitar la confusió amb l'adjectiu *nu*, «despullat». Una explicació anàloga cal cercar a una quarta forma *nuc*, que a nosaltres ens és ben familiar, i que el Fabra no recull. El Diccionari Alcover-Moll, és clar, recull totes quatre formes: *nu*, *nua*, *nus* i *nuc*.

Aquesta diversitat de formes d'un mateix substantiu no origina cap problema. És enraonat de preferir la forma *nus*, plural *nusos*, que d'altra banda és, com hem dit, la més general, sense que sigli inconvenient de servir-se en el llenguatge col·loquial la que hagi pervingut a cadascú del seu llenguatge heretat. En canvi, si que es produeixen confusions o vacil·lacions en l'ús dels verbs derivats d'aquest substantiu. El Diccionari Fabra i la Gran Enciclopèdia Catalana admeten únicament *nuar*, obtingut sobre les formes primitives, car, com hem dit, la *s* de *nus* no és etimològi-

ca. En lloc de *nuar* veiem més o menys sovint usades les formes «anudar» i «anudar». La primera és clarament un castellanisme del tot rebutjable, tal com mostra la *d* (de «nudo»), desapareguda de les formes catalanes (només la trobem en les formes cultes o llatinitzants, com *nodus* o *node*, que conserven també la *o* del mot originari llatí). Quant a *anudar*, és un dialectalisme, que trobem a l'Alcover-Moll (així com *nusar*), però és ben dubtós que sigui emparant-se en aquest ús dialectal que alguns publicistes hi recorren en llurs textos. Sembla, per tant, que en la llengua culta caldria recórrer exclusivament a *nuar*, o bé, com a termes equivalents, a la locució, tan popular, *fer un nus* (*Fes-li un nus a la cua!*), en el sentit recte, i a *unir*, *enllaçar* o *lligar*, en el sentit figurat.

Més freqüent encara que «anudar» és el seu compost «reanudar», tan inadmissible, naturalment, com el primer. No sembla que tinguem cap compost vàlid de *nuar*. Al Diccionari Alcover-Moll trobem *reanudar*, amb una simple citació de J. Vayreda, novel·lista, certament, molt estimable, però a qui no podem conferir cap autoritat en matèria de llenguatge. En aquest cas, la forma adequada correspon a una altra família etimològica —l'ús de «reanudar» que comentem és sempre en sentit figurat—, el verb *reprendre* (*reprendre les activitats, el discurs, la feina, etc.*), del qual hem obtingut el substantiu *represa*.